

BİLİNMEZE DOĞRU

HÜLYA BAŞARANGİL DEMİR

Hülya Başarangil Demir

1988 yılının 21 Kasım'ında Eskişehir'de doğdu. Baba tarafından Kırım ve Romanya, anne tarafından Selanik ve Bulgaristan göçmenidir.

Eskişehir Ülkü İlkokulu, Mehmetçik Ortaokulu ve Prof. Dr. Orhan Oğuz Lisesi'nden mezun olduktan sonra 2010 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimini tamamladı. Hâlen Anadolu Üniversitesi Tarih bölümünde eğitimine devam etmektedir.

2011 yılında evlendi ve 2021 yılında dünyaya gelen Çağatay'ın annesidir. Eşinin işi nedeniyle Bilecik ve Kırklareli illerinde yaşadı. Hâlen Ankara ilinde ikamet etmektedir.

Özel eğitim kurumlarında ve devlet okullarında sosyal bilgiler, coğrafya, tarih ve sınıf öğretmeni olarak çalıştı.

Fikirlerinde Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere İsmail Gaspıralı, Mehmet Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Sadri Maksudi Arsal, Zeki Velidi Togan, Hüseyin Nihal Atsız ve Ebulfez Elçibey'den etkilendi.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği üyesidir. A2 seviyesinde Romence bilmektedir.

“Bilinmeze Doğru” yazarın ilk eseridir.

*18 Mayıs 1944 Kırım Tatar Sürgünü'nde şehit edilen ve
vatanından sürgün edilen tüm soydaşlarım ile
yüce Türk milletinin asil bireylerine...*

TEŞEKKÜR

Değerli Okur,

“Kırım neresidir?” sorusunu cevaplamak üzere çıktığım yolda, sizlere atalarımın göç ederek geldiği toprakları ve göç olgusunu kurguladığım karakter ve olaylar ile anlatmaya çalıştım. Roman kurgusal olsa da göç ve sürgün ile tarihsel olaylar gerçeklik taşımaktadır. Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk’ün “Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.” sözünü her zaman kendime ilke edindim. Bu ilke doğrultusunda yaptığım araştırmalar sonucunda elde ettiğim bilgiler eserimin ortaya çıkmasında etkili oldu. Romanımda kişiler arası aşkları anlatsam da özü vatan aşkını içermektedir. Çünkü biz Türkler için vatan aşkı tarihin her döneminde öncelikli olmuştur.

Öncelikle, ömrünü ve kalemini Türklerin mesele ve dertleri için adayan, öksüz Türkçüler için sığınılacak bir liman olan Türk Edebiyatının usta kalemi Emine Işınsu’nun aziz hatırası için düzenlenen ödüle yazmış olduğum ilk eser ile layık görülmeğe büyük bir onur duyuyorum. Ödülü düzenleyen Işınsu’nun eşi ve değerli bilim insanı Prof. Dr. İskender Öksüz başta olmak üzere beni bu ödüle layık gören değerli jüri üyeleri Prof. Dr. İlber Ortaylı, Prof. Dr. Bilge Ercilasun, Prof. Dr. Belkıs Altunış Gürsoy, Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat ve Şair-Yazar A. Yağmur Tunalı’ya saygılarımı sunuyorum.

Bu romanın ortaya çıkmasında bana yardım ve destekleri bulunan kişilere de ayrı ayrı teşekkür etmeyi

kendime borç biliyorum. Bu romanın sizlere ulaşmasında en büyük katkıyı sağlayan şüphesiz eşim Harun Demir olmuştur. Bana her zaman güvenip her koşulda yanımda olduğu ve sorumluluklarımı hafiflettiği için kendisi en büyük destekçimdir. Tatlılığı ile beni her zaman motive eden biricik oğlum Çağatay'ı da sevgi ile kucaklıyorum.

Romanın değerli jüri üyelerine ulaşmasından önce ilk okuyucuları olan, yaptığı eleştiriler ile ortaya çıkmasına katkı sağlayan Aygöl Yıldız, Serkan Görür ve Hasibe Ayten'e, romanın yayınevine ulaşmadan önce son düzenlemeleri yaparken bana yardımcı olan İmiş Nisan Yıldız'a ve en son olarak bu kitabı yayınlayarak sizlere ulaştıran Bilge Kültür Sanat Yayınlarına teşekkürlerimi sunuyorum.

1944 Kırım Tatar Sürgünü'nde yurtlarından koparılan, şehit ve sürgün edilerek tarıfsız bir acı yaşayan soydaşlarımı saygı ile anıyor, bir daha yüce Türk milletinin bu şekilde acı yaşamaması adına Tanrı'nın Türk'ü koruması için dua ediyorum.

ALUŞTA - 1937

Gitmek istersin gidemezsin, kalmak istersin kalmazsın. Özlersin... Özlemek için geç kalmışsındır. Yalnızlık istersin... Oysa beyninin içi olabildiğince kalabalıktır. Geçmişle gelecek arasındaki siyah, beyaz anları ve yaşadıklarını düşünürsün. Aluşta'dan yönünü bilmediğın yeni yerlere gitmenin doğruluğunu ve yanlışlığını hesaplarsın, ancak bunun için geç kalmışsındır. Çünkü bunları düşünmen gereken yer Karadeniz'in dalgalı, asi, kara ve serin sularına doğru uzanan limana giden ormanlık yol olmamalıdır. Aşık uğruna yaşanan hikâyeler geçer aklından. Kleopatra ile Marcus Antonius, Truvalı Helen ile Paris, Romeo ile Juliet. Ama hepsinin sonunun ayrılık ve ölümle bittiğini hatırlayınca tüylerin diken diken olur. Sonra hikâyelerden sıyrılır ve kendine gelirsın.

Kafilede çocuk sesleri, erkek ve kadın bağrışmaları, ağlamaklı sesler... Bolşeviklere ve bir zamanlar kardeş gibi yaşadıkları aynı ırktan ve dinden olmayan insanlara küfreden erkek sesleriyle irkildim. Sonra tekrar düşündüm, "Ne yapıyorum ben?" diye. Gürültü o kadar yoğun-du ki Yalta'ya ve Aluşta'ya dair anılarımı düşünmeme engel oluyordu. Bu yüzden "Ne yapıyorum ben?" sorusuna da cevap veremiyordum ya da vermek istemiyordum.

Yol boyunca yalnız değildik. O kadar çok insan vardı ki yeni bir hayat kurmak için yollara düşmüş. Uzun bir ormanlık yoldan sonra kendimi Karadeniz'in gerçekten dedikleri gibi serin, fırtınalı, dalgalı, hırçın sularına uzanan limanda buldum. Uzaktan gelen yıkık dökük viran olmuş küçük, eski gemiye bakıp yeni başlangıçlar yapmanın o an mümkün olamayacağını düşündüm. Kırım'dan kaçmak oradan ayrılmak... İçimi o kadar acıttı ki... Bir an hızlıca

koşup ormanlık alanın içinde kaybolmak istedim. Ta ki elimden tutan, sıcacık gülümsemesiyle bana bakan Emin'i görene dek. Gemiye o kadar çok insan binmişti ki giderken batmaması bir mucizeydi. Daha sonraları ise bu geminin geri dönerken battığını ya da batırıldığını duyduk. Yol boyunca dalgalardan dolayı herkes harap ve bitap düşmüştü. Çığlıklar, bağrışmalar, küfürler... Acaba yıllar sonra buradaki anılarımızı bizden olacak kuşaklara Vera'nın aşkı olarak anlatabilecek miydik? Tıpkı benim yıllarca annem Yulian ve babam Kadir'in aşkını onlardan dinlemem gibi. Yoksa benim aşkım da yok olup o ünlü kavuşamayan, ayrılan çift hikâyelerinden biri olarak mı kalacaktı?

* * *

Bilinmeze doğru ilk adımlarımı atmış gidiyordum. Zaten hayatımda hep bir bilinmezlik mevcuttu. Anlam veremediğim gizemli konuşmalar vardı hep hayatımda. Bunun yanı sıra çevrede de Rus bir anneden ve Türk bir babadan olmak... İsmimin bazen Vera bazen Bepa bazen de Verda olması en büyük kargaşayı yaratıyordu bedenimde. İsmim babam tarafından konmuştu. O dönemler tabii aksi düşünülemezdi. Vera, Arapça kökenli bir isim. Anlamı günah ve haramdan kaçınmak, kâinat demek. Ancak birçok Türk bunun Rus kökenli bir isim olduğunu düşünür. Arkadaşlıklara ilk başladığım anda kaybeden taraf olurum. Babam o döneme göre biraz aykırı bir karakter. Zaten Rus bir kadın alıp evlenmesi de bunun en önemli göstergesi. İsmimi de düzenli toplum kurallarına karşı geliş olarak koymuş. Babamla ilgili olarak anlatmak istediğim sıradanlığın, alışlagelmişliğin dışına çıkmak. Tabuları yıkmak. Babaannem yıllarca sormuş neden Ayşe, Hediye, Ülfet, Kıymet değil de Vera? Babaanneme göre ise ben Verda'ydım. Verda da tıpkı Vera gibi Arap kökenli bir sözcük. Ancak Verda'nın anlamı "tek bir gül" demek. Yani babaanneme göre evin tek gülü benim.

YULIAN VE KADİR

Yıllar önce Yalta'da tanışmışlardı. Çarlık Rusyası'nın hü-küm sürdüğü Beyaz Ordu'nun Kızıl Ordu'yla mücadele etmediği yıllarda... Yulian zor aşkınla karşılaştığında yirmi-li yaşların verdiği güzellikte. Güzeller güzeli, narin, buğda-ya çalan teni ile Yalta'nın ılıman sokaklarında dolaşırken görmüştü Kadir'i. Kadir'i ise o gün oraya kader göndermiş-ti. Faytonculuk yaptığı için o gün yolu Yalta'ya düşmüştü. "Kadir'in gözlerindeki cesareti görmemek mümkün de ğil-di. Tabii bu bakışlardan ben de etkilendim." Annem yıllarca bu karşılaşmayı nahif bir şekilde anlatırdı. Yulian o günler-den bahsederken o kadar duygulanırlardı ki. Gözlerinden mutlaka inci tanesi gibi birkaç damla gözyaşı süzülürdü. Yalnız aralarda anlam veremediğim bir hü-zün kaplardı iki-sini de. Geçmişe dair güzel anılardan bahsederken birden ikisinin gözleri birbirine kenetlenir, aralara küçük cümle-ler sıkıştırılır, anılar birden kapatılır ve susulurdu. Yıllarca böyle ağlamaklı bir ortamda olmak beni de çok duygusal yapmıştı. Aileleri istememişti evlenmelerini. O yıllarda za-ten bu zor bir aşktı. Annemin babama olan büyük aşkı ve aileleri aşarak evlenmeleri. Babaannemin ve dedemin bu evliliği onaylamadığı, her seferinde annem tarafından aile içinde dile getirilirdi. Bunların hepsini tahmin ediyor ve az çok kulak dolgunluğu ile biliyordum.

* * *

Babaannem Karadeniz'in güneyinden gelmişti Aluşta'ya. Zor günler gördük derdi hep. Savaştan ve göç etmekten korkardı. "Neden?" diye sorduğumda "Dedelerim çok çekti. Vatanımız burası artık." derdi. Yaşam şartlarının zor

olması insanın yüzüne ayrı bir güzellik katıyordu galiba. Sol tarafındaki inmeyi hesaba katmazsak güzel bir kadındı. Zümrüt yeşili gözlerinde her zaman bir iki damla yaş hazır, aktı akacak gibi orda dururdu. Dedem ise Kırım'ın faytoncularından Hüseyin Efendi idi. Her zaman ailesini koruyan biri olarak hatırlarım rahmetliyi. İkisinin de en önem verdiği şey aile idi. Kadirlerini düzgün, maneviyatı güçlü, Türk geleneklerine uygun bir kızla evlendirmekti tek dertleri. Hayat her zaman planlandığı gibi olmazdı. Onlar için de hayat plansız ilerliyordu. Tıpkı Kadir'in Yulian'a olan aşkında ailesine direnmesi ve Yulian ile evlenmesi gibi. Aynı durum Yulian için de geçerli. Yulian'ın babası dönemin önemli tüccarlarından Vladimir. Tamamen milliyetçi duygulara sahip, zengin ve Çarlık Rusyası'nın önemli tüccarlarından. Hakkında çok fazla bir bilgi yok. Annemin anlattıkları kadarıyla annem onun en değerlisiymiş. Ta ki Kadir ile evlenene kadar. Kıymetli Yulian daha sonra olmuş evlatlıktan reddedilen Yulian. Annem bu duyguyu yıllarca, içinde acı olarak taşıdı. Onun gözünde evlatlıktan reddedilmek kadar kötü bir durum yoktu. Evde başka bir Vladimir ismi geçtiği zaman bile gizlice odasına çekilir, dualar ederdi.

Çevredeki herkes annemin inancını değiştirdiğini düşünürdü. Oysa durum farklıydı. Bazen babaannem şüphelenmiyor değildi. Ama kimse de Yulian'ın üzerinde bu konuda baskı kurmazdı. Çünkü arkasında ona istediği her konuda destek veren Kadir vardı. Babam, anneme daha ilk tanıştıklarında "İnançlarımız tek bir Yaradan üzerine, dinimiz farklı olsa da aynı düşünceye sahibiz ve biraz farklı dualar ediyoruz. Zorla hiçbir şey olmaz." demiş ve bir daha da bu konu hakkında konuşulmamıştı. Aslında çevrede herkes az çok bu durumu tahmin ediyor ama nedense herkes istedikleri şeyi yani Yulian'ın din değiştirdiğini düşünüyordu. Böyle bir ortamda yaşamak gerçekten annem için çok zordu. Her sabah babaannem ve dedemin

başka bir gelin hayali kurdukları evin sabahında annemle karşılaşmaları çok da istenilen bir durum değildi. İki katlı evimizin alt katında güzel kahvaltı sofralarımız ve akşam yemeklerimiz olurdu. Çardak altı çay sohbetleri dedem ve babamın en büyük zevkleri idi. Sundurmayı çiçeklerle süslemek dedemin işiydi. Babaannemin ise en çok zevk aldığı durum o çardağın altında bana nasıl sarma sarılır; nasıl tabak börek, kaşık börek ve çi börek yapılır onları öğretmekti. Beni ideal hamarat bir Türk kızı olarak yetiştirmek en büyük amacıydı. İbadet konusunda da en büyük örneğim babaannemdi. Biz böyle eğlenirken annem bizi seyrederek, tebessüm ederdi. Her zaman düşünürdüm acaba ne hissediyor diye? Çünkü Vera'yı yetiştirme işi tamamen ailenin başka bireylerine aitti. Doğurduğun çocuğa istediğin her şeyi öğretememek nasıl bir duygu? Sanırım bu sorunun cevabını bizim evde verebilecek tek kişi annemdi. Acaba bir kardeşim olsaydı onunla da annem ilgilenme şansını elde edebilecek miydi? Yanılmıyorsa yedi yaşlarımdayken anneme neden bir kardeşim olmadığını sordum. O an evi bir ölüm sessizliği kapladı. Sanki çok büyük bir suç işlemişim gibi herkes bana baktı. Ama sorumu cevaplayan hiç kimse olmadı. Bu sorudan sonra evdeki herkesin canını sıkıştırdım. O soruyu bir daha sormaya hiçbir zaman cesaret edemedim. Evde çocuk konusu çok konuşulmazdı. Çünkü ne zaman bu konu açılacak annem ve babaannemin gözleri dolardı. Nedenini ilerleyen yıllarda annemin Vladimir ile küs olmasına ve kardeşlerini görememesine yorardım. Babaannemin üzülmelerini ise babamdan önce ve sonra üç bebeğini çeşitli hastalıklardan kaybetmesine bağlardım. Aslında tahminlerimde haklıymışım. Ancak kimse bana annemin ve babamın asıl üzülmeye nedenlerinin bunlar olmadığını söylemedi. Bunlara ağlamadıklarını duymam yıllarımı alacaktı. O da yanlışlıkla... 1930'da yan evdeki akrabamızın Türkiye Cumhuriyeti'ne göç ederken helallik istemesiyle olacaktı.

KADER

1918 kışında isyanın hızla devam ettiği yıllarda iki katlı evin sağ tarafındaki odada çığlıklar, bağrışmalar... Nedeni Yulian'ın beklenen bebeği... Doğum başlar ve kanlı isyan günlerinde soğuk ve kar yağışlı havada ayrı kaderi paylaşacak bir çift kız bebek Kırımlı ailenin evine mutluluğu ve hüznü getirmek için gözlerini açar. Anne ve babaanne sevinçli, ev nüfusu canlanacak. Bahar çocuk değil çocukların sesleriyle karşılanacak. Ta ki isyan Aluşta sokaklarına gelene kadar.

* * *

Bebekler evde mutlu mesut büyürken isyan Aluşta'nın her evine gelmiştir. Acı çığlıklar yan evlere kadar ilerlemiştir. Yakılan ahırlar, ambarlar, evler... İsyen devam ederken Kırım Türklerinin evlerine yapılan baskınlar ise biraz karışık bir hâl almıştır. O dönemde var olan Rus Çarı'nı desteklemedikleri için mi yoksa Rus Çarı'na destek oldukları için mi öldürölüyorlardı bunu kimse bilemiyordu. Olaylar yoldaşların deyimine göre "Beyaz Terör mü?" yoksa "Kızıl Ordu'nun Çar'a destek olanlara haddini bildirmek için yaptığı bir cezalandırma mıydı?" Bunu o bölge Türkleri hiçbir zaman anlayamamıştı. Her iki olasılığın sonucuna bakıldığında yine olan dünyanın acımasızlığında yaşayan tarafsız piyonlara oluyordu. Dış savaşın ve iç savaşın en masumu siyasetten uzak Ruslar ve Kırım'da azınlık hâle gelmek üzere olan Türklerdi. Evlerden alınan Kırımlı genç erkekler, Çarlık Rusyası'na bağlı orduda subay olduğu için öldürölün Ahmetler, Hüseyinler... İnsanlar çaresiz. Tabii ki bu çaresizlikten kimileri ölümle, kimileri yaralı olarak